Autors de *El català, la llengua efervescent* (Viena, 2021)

Míriam Almarcha
Ester Baiget
Francesc Ballone
Lluís Barceló i Coblijn
Mònica Barrieras
Albert Bastardas i Boada
Alà Baylac
Eloi Bellés
Marta de Blas
David Block
Emili Boix-Fuster
Albert Branchadell
Vanessa Bretxa
Montserrat Camps Gaset
Paula Carreras
Eugeni Casanova
Mariona Casas Deseuras
Raquel Casesnoves
Rafael Castelló-Cogollos
Llorenç Comajoan Colomé
Pere Comellas Casanova
Víctor Corona
Pol Cruz
Daniel Escribano
Mireia Farrús
Avel·lí Flors-Mas
Makiko Fukuda
Jordi Ginebra
Debbie Goldblatt
Andreu González
Narcís Iglésias
Bernat Joan
Xavier Lamuela
Albert Lloreta
Mercè Lorente
Isidor Marí
Alícia Martí
Josep Martines
Vicent Martínes
Josep Àngel Mas
Marina Massaguer
Jordi Matas
Pere Mayans
Joan Melià
Modernet
Brauli Montoya
Josep Murgades
Neus Nogué Serrano
Pepa Nogués
Joan Peytaví Deixona
Eva Pons
Miquel Àngel Pradilla
Maite Puigdevall
Joan Pujolar
Enric Ribes
Arnau Rius
Clàudia Rius
Carles de Rosselló
Albert Rossich
Maria Sabaté-Dalmau
Montserrat Sendra i Rovira
Enric Serra
Ramon Sistac
Natxo Sorolla
Miquel Strubell
Anna Subarroca Admetlla
Núria Talavera
Carles Terès
Joaquim Torres
Mireia Trenchs
Anna Tudela
Albert Turull
David Valls
Esteve Valls Alecha
Josep Vidal Arráez
Carme Vilà Comajoan
Xavier Vila

Autores de *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou* (Eumo Editorial, 2021)

Itziar Aduriz Agirre
Ana Alarcia
Anna Alfonso Casals
Ester Baiget i Bonany
Maria Bardají i Farré
Mònica Barrieras
Ana Bejarano
Elisenda Bernal
M. Carme Bernal Creus
Josefina Caball
Maria Callís Cabrera
Maria Camps Anglada
Montserrat Camps Gaset
Marina Casadellà
Mariona Casas i Deseuras
Raquel Casesnoves Ferrer
Montserrat Cortès-Colomé
Raquel Craviotto i Arnau
Elga Cremades Cortiella
Laia Cutillas i Alberich
Eva J. Daussà
Ona Domènech Bagaria
Wendy Elvira- García
Rosa Estopà
Mireia Farrús
Carla Ferrerós Pagès
Lidia Gil López
Laura Gomara
Carla González Collantes
Alba Granell Rosich
Marta Juncadella Fortuny
M. Carme Junyent
Maria Lacueva Lorenz
Júlia Llompart Esbert
Maria-Rosa Lloret
Mercè Lorente Casafont
Marta Marfany
Míriam Martin Lloret
Raïssa Martínez Vila-Abadal
Alba Milà
Estrella Montolio Duran
Mina Nabona-Jassans
Neus Nogué Serrano
Renée Pera Ros
Maria-Pilar Perea
Clàudia Pons-Moll
Marta Pontnou Farré
Cristina Real Puigdollers
Maria Rodríguez Mariné
Lourdes Romera Barrios
Elisa Rosado
Joana Rosselló
Mariona Sabaté Carrové
Maria Sabaté-Dalmau
Eulàlia Salvat Golobardes
Margarida Sanjaume Navarro
Raquel Santiago Batista
Montserrat Sendra i Rovira
Anna Subarroca Admetlla
Mireia Trenchs Parera
Anna Tudela
Dolors Udina
Anna Vallès Anglarill
Maria del Mar Vanrell
Mariona Vernet i Pons
Carme Vilà Comajoan
Elisabet Vila Borrellas
Marta Vinardell-Maristany
Xiaomeng Wang
Irene Yúfera

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d'Estudi | de Llengües Amenaçades

MECENES

Aquest projecte no hauria estat possible sense la generositat de moltes persones. Tant els 77 autors dels articles del llibre *El català, la llengua efervescent* (Viena 2021) com les 70 autores dels articles del llibre *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou* (EUMO 2021) han cedit els seus drets d'autor per a finançar l'exposició i el catàleg sobre escriptors africans. El Grup d'estudi de Llengües Amenaçades vol agrair públicament la seva generositat i el seu compromís.

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d'Estudi | de Llengües Amenaçades

Aquesta exposició s'ha fet amb les aportacions de lectors que han volgut presentar els seus escriptors preferits. Gràcies a tots ells:

Yolanda Aixelà
Ade Akinfenwa
Isabel Alonso-Breto
Juan Tomás Ávila Laurel
Guillem Balboa Buika
Desirée Bela-Lobedde
Justo Bolekia Boleká
Sabrina Brancato
Margarida Castells
Pere Comellas Casanova
Maite Domingo
Sonia Fernández
Lidia Gil López
Felicity Hand
Max Hidalgo
Laura Huerga
M. Carme Junyent
Saoka Kingolo
Myriam Mallart Brussosa
Rosa Martínez Alfaro
Laura Remei Martínez-Buitrago
Donato Ndongo
Gustau Nerin
Bill Phillips
Irene Pujadas
Ester Pujolràs
Aniol Rafel
Marta Segarra
Edmundo Sepa
Salem Zenia
Edicions del Periscopi
Editorial Lapislàtzuli
Editorial Raig verd
Editorial Rinoceronte
Editorial Txalaparta

Exposició Escriptors africans, un projecte del Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades (GELA)

Comissari
M. Carme Junyent

Comitè científic
Yolanda Aixelà
Isabel Alonso-Breto
Diana Berruezo
Sabrina Brancato
Pere Comellas
Felicity Hand
M. Carme Junyent
Myriam Mallart

Comitè tècnic
Mònica Barrieras
Montserrat Cortès-Colomé
Lídia Gil López
Diana Rahmouni

Suport institucional
Pili Mateo
Victòria Novo Tovar
Dolores Pulido León

Coordinació de continguts
Pere Comellas Casanova
M. Carme Junyent

Disseny i producció
Espai Gràfic, Igualada
Lluís Jubert
Marina Camprubí

Fotografies dels llibres
Juan Antonio López Martínez

Fusteria
Antoni Graells

Retolació
Retolmania

GELA | Grup d'Estudi | de Llengües Amenaçades
Universitat de Barcelona
150 Edifici Històric
Ajuntament de Barcelona | Barcelona Cultura
Xarxa Vives d'universitats
100 anys PEN català
Ajuntament de la vila de Masquefa
Co-funded by the Creative Europe Programme of the European Union

Aquesta exposició ha intentat sempre respectar els drets d'autor de tots els continguts (textos, citacions, fotografies, imatges, etc.).
Ens excusem si en algun cas no ens ha estat possible.
L'exposició, catàleg i tot el material relacional tenen una finalitat exclusivament educativa i sense afany de lucre.

50 LLENGÜES AFRICANES

A l'Àfrica s'hi parlen moltes llengües. I tanmateix, la immensa majoria de la literatura que ens n'arriba està escrita en unes poquíssimes llengües colonials. Per sort, hi ha molts escriptors que han optat per escriure en la seva llengua. Aquí n'hi ha una petita mostra. Moltes d'aquestes llengües tenen parlants entre nosaltres. Tant de bo en un futur pròxim siguin els ponts que ens permetran accedir a tota una constel·lació de models literaris que ara desconeixem completament.

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d'Estudi | de Llengües Amenaçades

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades

Acholi
Uganwda
Okot p`Bitek

Afrikaans
Sud-àfrica, Namibia
André Brink
Deon Mewyer

Aixanti
Ghana
J. H. Kwabena Nketia

Akuapem twi
Ghana
Joseph Boakye Danquah

Amazic
Nord d'Àfrica (Marroc, Algèria, Tunísia...)
Asmaa Aouattah
Salem Zenia

Bubi
Guinea Equatorial
Justo Bolekia Boleká

Bulu
Camerun
Jean L. Medu Njemba

Crioll capverdià
Cap Verd
Sérgio Frusoni

Duala
Camerun
Martin Itondo
Paul Helmlinger

Efik
Nigèria
Elizabeth E. Asibong

Gun
Benin
Agnés Agboton

Haussa
Nigèria, Níger, Txad
Aminu Kano

Idoma
Nigèria
Samson O. O. Amali

Igbo
Nigèria
Catherine Obianuju Acholonu
Pita Nwana
Christopher Okigbo
Obi Wali

Ioruba
Nigèria
Daniel Olorunfemi Fagunwa
Adebayo Faleti
Ade Akinfewa

Kimbundu
Angola
Kyba-Mwenyu

Kinyaruanda
Ruanda
Victoire Nsanzubuhoro
Alexis Kagame

Krio
Sierra Leone
Thomas Decker
Dele Charley
Raymond De Souza George
Esther Taylor-Pearce
Lawrence Kweku-Woode

Lingala
República Democràtica del Congo
Bienvenu Sene Mongaba
Jaspe-Saphir Nkou-Ntoula
Papa Mfumu'Eto 1er

Ndebele
Zimbàbue
Lassie Ndondo

Nyanja
Malawi
Lester L. Nkomba

Nzema
Ghana
Arthur Kolora Mensah
Francis Couloo Ainooson

Oromo
Etiòpia
Onesimos Nsib

Pedi
Sud-àfrica
Oliver K. Matsepe

Tonga
Zàmbia
L. M. Mwiinga

Tsonga
Sud-àfrica
Natala Sumbane

Tswana
Botswana
Joseph M. Ntsime
Sol T. Plaatje

Tumbuka
Zàmbia Zimbàbue
A. D. Mbeba
Desmond Dudwa Phiri
L. K. H. Goma

Venda
Sud-àfrica
Titus N. Maumela

Amhàric
Etiòpia
Sebhat Gebre Egziabher

Bambara
Mali, Cosa d'Ivori, Burkina Faso
Lacine Diawara

Bemba
Zàmbia
Stephen A. Mpashi

Ewe
Togo
Ferdinand Kwasi Fiawoo

Fanti
Ghana
Gaddiel Robert Acquaah

Ful
Camerun, Nigèria, Senegal, Sudan, Txad, etc.
Amadou Hampâté Bâ

Ga
Ghana
Nicholas Akrong Odoi

Kamba
Kenya
Thomas M. Ngotho

Kikerewe
Tanzània
Aniceti Kitereza

Kikongo
República del Congo, Angola
Jacques N. Bahele

Kikuiu
Kenya
Ngugi wa Thiong'o

Lozi
Zàmbia, Zimbàbue
Kopanu Mushashu
E. N. Kamitondo

Luo
Uganda, Kenya
Taban lo Liyong
Grace Ogot

Luganda
Uganda
Edward A. N. Kawere
Y. B. Lubambula

Massai
Kenya, Tanzania
Lorna Sempele

Somali
Somàlia
Maxamed Xaashi Dhamac «Gaarriye»

Suahili
Kenya, Tanzània
Ahmad Nassir Juma
Euphrase Kezilahabi
Mwana Kupona
Penina Muhando
Nyerere
Martha Mvungi
Shaaban Robert

Tigrinya
Eritrea
Reesom Haile
Gebreyesus Hailu

Wòlof
Senegal
Ousmane Sembène

Xona
Zimbàbue
Charles Mungoshi
Solomon M. Mutswairo
R. R. R. Dhlomo
Mutswair

Zulu
Sud-àfrica
Mazisi Kunene
Meshack Masondo

EL LLEGAT CULTURAL DE LA DIÀSPORA AFRICANA A LA PENÍNSULA IBÈRICA DURANT ELS SEGLES XVI i XVII

Hem oblidat que hi va haver una gran diàspora africana a la península Ibèrica durant els segles XVI i XVII arran de la tracta d'esclaus, que no només va tenir incidència a Amèrica sinó també a Europa. El 1565, el 10% de la població sevillana era esclava, la majoria d'origen subsaharià, per això la ciutat es coneixia a l'època com «el tauler d'escacs».

Localització de les confraternitats negres a l'Espanya moderna. ROWE, Erin Kathleen (2019). *Black Saints in Early Modern Global Catholicism*. Cambridge: Cambridge University Press, p. 66.

La creativitat i enginy dels agents culturals africans a l'època té noms i cognoms. El 1687, Francisco de Meneses aconsegueix la llibertat amb els diners que recapta ballant pels carrers de diversos pobles. Leonor Rica, mulata portuguesa resident a Sevilla a final del segle XVI, i Juan Antonio de Castro, llibert negre de Sevilla a mitjans del segle XVII, es guanyaren la vida amb companyies itinerants de ballarins negres.

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d'Estudi | de Llengües Amenaçades

Les comunitats subsaharianes autogestionaven les anomenades confraries de negres, associacions de caràcter religiós formades per lliberts i esclaus que oferien a la comunitat negra ajuda en les manumissions, els enterraments i les celebracions religioses. De confraries de negres se'n coneixen més de setanta a Espanya i Portugal al llarg dels segles XV-XVIII. Una de les primeres va ser la de Barcelona al segle XV, juntament amb les de València i Sevilla. La diversitat cultural, ètnica i lingüística de l'època va tenir un reflex en les produccions culturals: la música, la pintura i, especialment, la literatura oral i escrita. Tot i que hem esborrat de la nostra memòria el llegat cultural negre-africà, les noves recerques científiques ens obren els ulls a una realitat poc o gens considerada fins ara.

Domingo Martínez, *Carro del aire* (detall) (Sevilla, c. 1748), Museo de Bellas Artes de Sevilla.

Diego Velázquez, *Juan Pareja* (1650), Metropolitan Museum of New York.

Juan Pareja fou un pintor afrodescendent de qui es coneix el quadre *La vocación de San Mateo* (1661), conservat al Museo del Prado. Pareja va ser esclau del pintor espanyol Velázquez, qui l'immortalitzà en un retrat, i aconseguí la llibertat el 1650. Sor Teresa Juliana de Santo Domingo, coneguda com a Chikaba, fou monja dominica a Salamanca a final del segle XVII. Coneixem els seus poemes gràcies a l'hagiografia que en va escriure el seu confessor l'any 1752. Juan Latino fou un afroespanyol llibert i professor de llatí a la Universitat de Granada al segle XVI, on publicà la seva obra poètica en llatí el 1573, *Austrias Carmen*.

La negrita de Salamanca y su confesor el P. Suárez, Museo de Salamanca

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d'Estudi | de Llengües Amenaçades

Juan Pareja, *La vocación de San Mateo* (1661). Museo del Prado

Les produccions culturals de l'època —poemes, cançons, músiques, danses, obres de teatre, pintures i dibuixos— ens permeten llegir la percepció de la negritud i els documents d'arxiu ens ajuden a trobar l'agència cultural de dones i homes africans, tot i que sempre de manera fragmentada.

A dia d'avui encara no tenim registres escrits de les seves cançons i poemes, però les referències indirectes ens permeten seguir buscant-los. Per exemple, hi havia poetes negres a les improvisacions poètiques conegudes com a *repentistas* al sud de la península Ibèrica, on grups socials desafavorits i marginats improvisaven poemes per guanyar-se la vida. La creativitat poètica també es va reflectir en la tradició dels *vilancets de negre*, poemes musicals i teatrals molt populars que es cantaven en festes religioses com el Corpus. En un *vilancet* de negre representat a Toledo l'any 1700, un personatge negre diu «que pues los negros no tenemos blanca, el ser poeta nos viene muy bien». És a dir, malgrat la precarietat econòmica, tenen enginy per esdevenir bons poetes i guanyar-se la vida.

Anònim, *Chafariz d'El Rey en Lisboa*

Bartolomé Esteban Murillo, *Tres niños* (c. 1670)

Diego Rodríguez de Silva y Velázquez, *La Mulata*

LA PLOMA

Des de 1991 Barcelona ha tingut el seu punt de trobada amb els escriptors africans. La llibreria La Ploma, al barri de la Sagrada Família, va optar per especialitzar-se en l'Àfrica a partir de la Primera Diada Cultural Afro-Catalana. De mica en mica, els llibreters Ester Riera, Josep Maria Sarabia i la seva filla Sandra, van convertir el seu establiment en un punt de referència per a tots els interessats en el continent i ara Ramon Inglada continua la seva tasca amb el mateix entusiasme.

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d'Estudi | de Llengües Amenaçades

Al seu servei com a llibreria de barri hi van afegir el vincle entre Barcelona i l'Àfrica. A La Ploma no tan sols hi hem trobat els llibres d'escriptors africans, sinó també tota mena d'activitats, des de cursos i tallers fins a sessions de contes per a infants i adults, lectures de poesia i una tertúlia sobre literatura africana.

LA PLOMA
LLIBRERIA
Especialitzada en Àfrica negra

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades

Aquesta exposició vol retre homenatge a aquells que, amb esforç i il·lusió, han mantingut encesa la flama per fer possible el coneixement de l'Àfrica i, especialment, de la literatura africana al nostre país.

Gràcies Ester i Josep Maria per la vostra tasca i un record per la Sandra, que no ha deixat de ser-hi mai, en aquest projecte.

LA PLOMA LLIBRERIA

Especialitzada en Àfrica negra

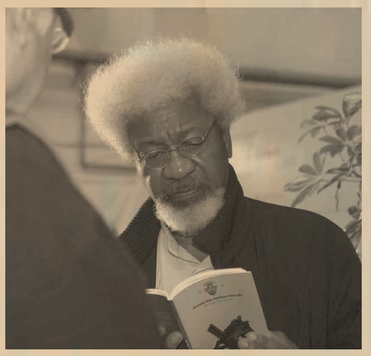

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d'Estudi | de Llengües Amenaçades

Acholi
Uganwda
Okot p`Bitek

Afrikaans
Sud-àfrica, Namibia
André Brink
Deon Mewyer

Aixanti
Ghana
J. H. Kwabena Nketia

Akuapem twi
Ghana
Joseph Boakye Danquah

Amazic
Nord d'Àfrica (Marroc, Algèria, Tunísia...)
Asmaa Aouattah
Salem Zenia

Bubi
Guinea Equatorial
Justo Bolekia Boleká

Bulu
Camerun
Jean L. Medu Njemba

Crioll capverdià
Cap Verd
Sérgio Frusoni

Duala
Camerun
Martin Itondo
Paul Helmlinger

Efik
Nigèria
Elizabeth E. Asibong

Gun
Benin
Agnés Agboton

Haussa
Nigèria, Níger, Txad
Aminu Kano

Idoma
Nigèria
Samson O. O. Amali

Igbo
Nigèria
Catherine Obianuju Acholonu
Pita Nwana
Christopher Okigbo
Obi Wali

Ioruba
Nigèria
Daniel Olorunfemi Fagunwa
Adebayo Faleti
Ade Akinfewa

Kimbundu
Angola
Kyba-Mwenyu

Kinyaruanda
Ruanda
Victoire Nsanzubuhoro
Alexis Kagame

Krio
Sierra Leone
Thomas Decker
Dele Charley
Raymond De Souza George
Esther Taylor-Pearce
Lawrence Kweku-Woode

Lingala
República Democràtica del Congo
Bienvenu Sene Mongaba
Jaspe-Saphir Nkou-Ntoula
Papa Mfumu'Eto 1er

Ndebele
Zimbàbue
Lassie Ndondo

Nyanja
Malawi
Lester L. Nkomba

Nzema
Ghana
Arthur Kolora Mensah
Francis Couloo Ainooson

Oromo
Etiòpia
Onesimos Nsib

Pedi
Sud-àfrica
Oliver K. Matsepe

Tonga
Zàmbia
L. M. Mwiinga

Tsonga
Sud-àfrica
Natala Sumbane

Tswana
Botswana
Joseph M. Ntsime
Sol T. Plaatje

Tumbuka
Zàmbia Zimbàbue
A. D. Mbeba
Desmond Dudwa Phiri
L. K. H. Goma

Venda
Sud-àfrica
Titus N. Maumela

Amhàric
Etiòpia
Sebhat Gebre Egziabher

Bambara
Mali, Cosa d'Ivori, Burkina Faso
Lacine Diawara

Bemba
Zàmbia
Stephen A. Mpashi

Ewe
Togo
Ferdinand Kwasi Fiawoo

Fanti
Ghana
Gaddiel Robert Acquaah

Ful
Camerun, Nigèria, Senegal, Sudan, Txad, etc.
Amadou Hampâté Bâ

Ga
Ghana
Nicholas Akrong Odoi

Kamba
Kenya
Thomas M. Ngotho

Kikerewe
Tanzània
Aniceti Kitereza

Kikongo
República del Congo, Angola
Jacques N. Bahele

Kikuiu
Kenya
Ngugi wa Thiong'o

Lozi
Zàmbia, Zimbàbue
Kopanu Mushashu
E. N. Kamitondo

Luo
Uganda, Kenya
Taban lo Liyong
Grace Ogot

Luganda
Uganda
Edward A. N. Kawere
Y. B. Lubambula

Massai
Kenya, Tanzania
Lorna Sempele

Somali
Somàlia
Maxamed Xaashi Dhamac «Gaarriye»

Suahili
Kenya, Tanzània
Ahmad Nassir Juma
Euphrase Kezilahabi
Mwana Kupona
Penina Muhando
Nyerere
Martha Mvungi
Shaaban Robert

Tigrinya
Eritrea
Reesom Haile
Gebreyesus Hailu

Wòlof
Senegal
Ousmane Sembène

Xona
Zimbàbue
Charles Mungoshi
Solomon M. Mutswairo
R. R. R. Dhlomo
Mutswair

Zulu
Sud-àfrica
Mazisi Kunene
Meshack Masondo

50 LLENGÜES AFRICANES

A l'Àfrica s'hi parlen moltes llengües. I tanmateix, la immensa majoria de la literatura que ens n'arriba està escrita en unes poquíssimes llengües colonials. Per sort, hi ha molts escriptors que han optat per escriure en la seva llengua. Aquí n'hi ha una petita mostra. Moltes d'aquestes llengües tenen parlants entre nosaltres. Tant de bo en un futur pròxim siguin els ponts que ens permetran accedir a tota una constel·lació de models literaris que ara desconeixem completament.

Menjar
Els autors sovint fan referència al menjar, especialment a productes propis de l'Àfrica. Pots seguir el fil conductor de l'exposició a través d'aquests productes amb el recorregut que et proposem a través d'aquest codi QR.

Països
Vols posar a prova la teva familiaritat amb els escriptors africans? Et proposem un joc en què podràs relacionar autors i països a través d'aquest codi QR.

Llengües
Vols posar a prova la teva familiaritat amb els escriptors africans i les llengües en què escriuen? Et proposem un joc on podràs relacionar autors i llengües a través d'aquest codi QR.

Fragment
Hem seleccionat un fragment de l'obra de cada autor de l'exposició. Et convidem a triar el que t'agradi més per poder crear un podi final amb els fragments més votats. Podràs accedir als textos i votar a través d'aquest codi QR.

Recorregut
Tens ganes de descobrir coses de l'exposició *Escriptors africans*? Amb aquest codi accediràs al nostre joc per poder fer un recorregut diferent. Deu preguntes de dificultat creixent i, si guanyes, t'espera una sorpresa final. Podràs accedir al joc a través d'aquest codi QR.

“A l’Àfrica, quan mor un vell es crema una biblioteca”
Amadou Hampâté Bâ

“La felicitat s’encomana i, si la gent et veu feliç, ells també ho seran”
Daniel Olurunfemi Fagunwa

“L’últim home amb qui una dona hauria de pensar a casar-se és l’home que estima”
Ama Ata Aidoo

“Els llocs no viuen on són,
viuen a dins teu”
Abdulrazak Gurnah

“L’erotisme és quan la imaginació
fa l’amor amb el cos”
Emmanuel Dongala

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d’Estudi | de Llengües Amenaçades

“(a la presó) el temps el teníem
però no podíem fer-lo servir”
Jack Mapanje

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d'Estudi | de Llengües Amenaçades

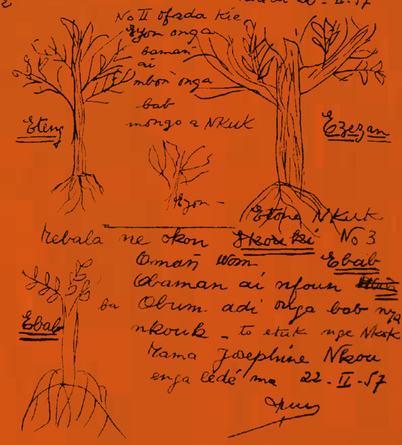

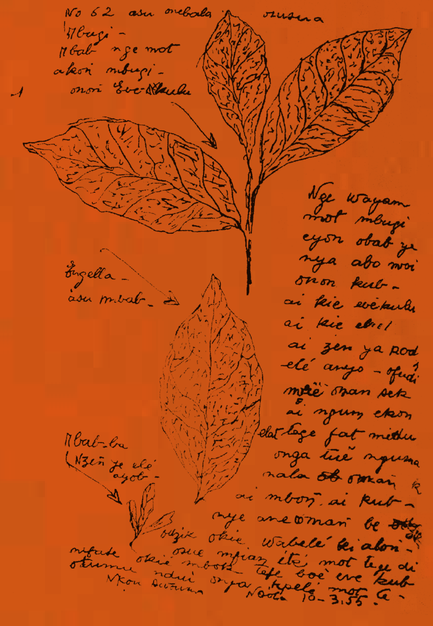

LLUÍS MALLART

Per a Lluís Mallart, aprendre l'ewondo, una de les llengües més parlades al sud del Camerun, va ser una de les seves prioritats en instal·lar-se, l'any 1961, a Kribi, i després a Nsola, un poblat de la selva equatorial, entre els evuzok. Era missioner i desitjava conèixer els seus fidels. Gravava i transcrivia converses, receptes, remeis. Va aprendre que els plurals es posen davant d'un substantiu i no al darrere; que les paraules poden tenir diferents tons que les distingeixen i així no confondre una persona important, un notable (*ntómba*), amb un xai (*ntómbá*). Com més aprenia la llengua, més s'endinsava en el món dels evuzok i esdevingué antropòleg. La comprensió de l'ewondo ha estat una eina essencial del seu treball antropològic per conversar amb la gent i entendre millor la seva manera de pensar el món a partir de les maneres de dir. És un dels bastions de l'obra científica que ha anat desenvolupant primer a la universitat de Paris-Nanterre i després a Catalunya, amb llibres com *El sistema mèdic d'una societat africana* (2008), o *Cara o creu. Imatges i paraules d'un joc d'atzar africà* (2010).

Lluís Mallart ha creat un fons valuós digitalitzat que recull moltes de les veus gravades dels evuzok, les transcripcions i les notes de camp, i que es pot consultar a Yaoundé (CIPCA), París (Universitat de Nanterre, Biblioteca Eric de Dampierrre), Barcelona (IMF-CSIC), Sant Cugat (ANC) i Les Palmes de Gran Canària (Casa África).

«Bivina Bernard parlava i escrivia l'ewondo i el francès. Va acceptar ser el meu "professor". Molt sovint anava a casa seva per escoltar i transcriure cintes magnetofòniques. En aquella època, per a mi, era el millor exercici. Treballàvem sobre un tros de taula arrambada a la paret sota la claror d'una finestra. Quan la gent passava i em veia estudiant la llengua, em saludava dient:

A mòngò sikulu, masug wa...!
Salut! Al nen que va al col·legi...!

Sóc fill dels evuzok (1992)

Nkiè-élala

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d'Estudi | de Llengües Amenaçades

AUTORS PER PAÏSOS

Algèria

Kaouther Adimi
Maïssa Bey
Rachid Boudjedra
Assia Djebar
Mouloud Mammeri
Malika Mokkedem
Leïla Sebbar
Kateb Yacine
Salem Zenia

Angola

José Eduardo Agualusa
Kiba-Mwenyu
Agostinho Neto
Ondjaki
Pepetela
Jose Luandino Vieira
Uanhenga Xitu

Benín

Agnès Agboton

Botswana

Joseph M. Ntsime

Burundi

Gaël Faye

Camerun

Djaili Amadou Amal
Inongo vi Makomé
Martin Itondo
Léonora Miano
Mongo Beti
Jean L. Medu Njemba
Ferdinand Oyono

Cap Verd

Germano Almeida
Sérgio Frusoni
Baltasar Lopes

Costa d'Ivori

Bernard Dadié
Ahmadou Kourouma
Veronique Tadjo

Djibuti

Abdurahman Waberi

Egipte

Basma Abdel Aziz
Salwa Bakr
Hambi Abu Golayyel
Taha Hussain
Naguib Mahfuz
Nawal el Saadawi
Imad Abu Sàleh
Latifa Zayyat

Eritrea

Reesom Haile
Gebreyesus Hailu

Etiòpia

Sebhat Gebre Egziabher
Onesimos Nsib

Gàmbia

Lenrie Peters

Ghana

Gaddiel Robert Acquaah
Ama Ata Aidoo
Francis Couloo Ainooson
Ayi Kwei Armah
Kofi Awoonor
Joseph Boakye Danquah
Amma Darko
Ferdinand Kwasi Fiawoo
Joe de Graft
Arthur Kolora Mensah
J. H. Kwabena Nketia
Nicholas Akrong Odoi

Guinea

Camara Laye
William Sassine

Guinea Equatorial

Juan Tomás Ávila Laurel
Justo Bolekia Boleká
Juan Balboa Boneque
Recaredo Silebó Boturu
Donato Ndongo-Bidyogo
María Nsué

Kenya

Micere Githae Mugo
Meja Mwangi
Thomas M. Ngotho
Rebecca Njau
Ngugi wa Thiong'o
Grace Ogot
Yvonne Adhiambo Owuor
Lorna Sempele
M. G. Vassanji
Binyavanga Wainaina

Marroc

Lamiae el Amrani
Asmah Aouataah
Mahi Binebine
Driss Chraïbi
Bensalem Himmich
Tahar ben Jelloun
Leïla Slimani
Abdellah Taïa
Mohamed Xukri

Moçambic

Paulina Chiziane
Mia Couto
Jose Craveirinha
Luis Bernardo Honwana
Natala Sumbane

Namíbia

Esperance Luvindao

República Democràtica del Congo

Bienvenu Sene Mongaba
V. Y. Mudimbe
Fiston Mwanza Mujila
Georges Ngal
Jaspe-Saphir Nkou-Ntoula (Papa Mfumu Eto)
Sony Labou Tansi

República del Congo

Jacques N. Bahele
Emmanuel Dongala
Alain Mabanckou
Tchicaya U Tamsi

Ruanda

Alexis Kagame
Victoire Nsanzubuhoro

Somàlia

Maxamed Xaashi Dhamac 'Gaarriye'
Nuruddin Farah

Sud-àfrica

Peter Abrahams
André Brink
J. M. Coetzee
Lindsey Collen
Nadine Gordimer
Bessie Head
Farida Karodia
Mazisi Kunene
Meshack Masondo
Kopano Matlwa
Oliver K. Matsepe
Titus N. Maumela
Deon Meyer
Ezekiel Mphahlele
Mike Nicol
Lewis Nkosi
Margie Orford
Alan Paton
Sol T. Plaatje
Koleka Putuma
Lesego Rampolokeng
Miriam Tlali

Uganda

Okot p'Bitek
Y. B. Lubambula
Monica Arac de Nyeko

Zàmbia

L. K. H. Goma
E. N. Kamitondo
Stephen A. Mpashi
Kwalombota Mulonda
Joseph Musapu
Kopanu Mushashu
M. M. Sakubita
Zukiswa Wanner

Zimbàbue

Dennis Brutus
NoViolet Bulawayo
Tsitsi Dangaremgba
Dambudzo Marechera
L. M. Muinga
Charles Mungoshi
Solomon M. Mutswairo
Lassie Ndondo
Yvonne Vera

Libèria

Hawa Jande Golakai

Líbia

Ibrahim al-Koni
Najwa bin Shatwan

Malawi

Ned B. Linje
Jack Mapanje
Lester L. Nkomba
Desmond Dudwa Phiri

Mali

Amadou Hampaté Ba
Lacine Diawara
Yambo Ouloguem

Nigèria

Ayobami Abdebayo
Chinua Achebe
Catherine Obianuju Acholonu
Chimamanda Ngozi Adichie
Elechi Amadi
Ifi Amadiume
Samson O. O. Amali
Elizabeth E. Asibong
Ben Okri
Thomas Leighton Decker
Buchi Emecheta
Akwaeke Emezi
Daniel Olorunfemi Fagunwa
Adebayo Faleti
Aminu Kano
John Munonye
Pita Nwana
Flora Nwapa
Christopher Okigbo
Lola Shoneyin
Wole Soyinka
Amos Tutuola
Obi Wali
Ken Saro-Wiwa

Senegal

Mariama Bâ
Ken Bugul
Fatou Diome
Birago Diop
David Diop (1927)
David Diop (1966)
Cheikh Hamidou Kane
Mohamed Mbougar Sarr
Ousmane Sembène
Léopold Sédar Senghor
Ousmane Socé

Sierra Leone

Dele Charley
Raymond de Souza George
Lawrence Kweku-Woode
Esther Taylor-Pearce

Sudan

Tayyeb Saleh

Sudan del Sud

Taban Lo Lyong

Tanzània

Abdulrazak Gurnah
Edward A.N. Kawere
Euphrase Kezilahabi
Aniceti Kitereza
Mwana Kupona
A. D. Mbeba
Penina Muhando Mlama
Shaaban Robert

Tunísia

Ahlam Mostalganemi
Amina Said

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d'Estudi | de Llengües Amenaçades

AUTORS AFRICANS

Els escriptors que figuren en aquesta exposició són el resultat d'una tria de persones diferents, persones que tenen en comú l'interès per la literatura creada per africans. Hi trobareu a faltar algú, n'estem segurs, però que no hi sigui no vol dir que l'haguem exclòs. En aquesta llista trobareu tots els autors que, d'una manera o d'una altra, formen part del projecte. Vosaltres hi podeu afegir els que vulgueu en l'espai que hem creat a la nostra web (www.gela.cat), al qual també podeu accedir a través d'aquest codi QR.

Abrahams, Peter
Abu Golayyel, Hamdi
Abu Sàleh, Imad
Achebe, Chinua
Acholonu, Catherine Obianuju
Acquaah, Gaddiel Robert
Adebayo, Ayobami
Adichie, Chimamanda Ngozi
Adimi, Kaouther
Agboton, Agnès
Agualusa, Jose Eduardo
Aidoo, Ama Ata
Ainooson, Francis Couloo
Al-Koni, Ibrahim
Almeida, Germano
Amadi, Elechi
Amadiume, Ifi
Amadou Amal, Djaïli
Amali, Samson O. O.
Aouattah, Asmaa
Arac de Nyeko, Monica
Armah, Ayi Kwei
Asibong Elizabeth E.
Ávila Laurel, Juan Tomás
Awoonor, Kofi
Aziz, Basma Abdel
Bâ, Amadou Hampaté
Bâ, Mariama
Bahele, Jacques N.
Bakr, Salwa
Balboa Boneque, Juan
Ben Jelloun, Tahar
Bey, Maïssa
Binebine, Mahi
Bolekia Boleká, Justo
Boturu, Recaredo Silebó
Boudjedra, Rachid
Brink, André
Brutus, Dennis
Bugul, Ken
Bulawayo, NoViolet
Charley, Dele
Chiziane, Paulina
Chraïbi, Driss
Coetzee, J. M.
Collen, Lindsey
Couto, Mia
Craveirinha, José
Dadié, Bernard
Dangaremgba, Tsitsi
Danquah Joseph Boakye
Darko, Amma
De Graft, Joe
Decker, Thomas Leighton

Diawara, Lacine M.
Diome, Fatou
Diop, Birago
Diop(1927), David
Diop(1966), David
Djebar Assia
Dongala, Emmanuel
Egziabher, Sebhat Gebre
El Amrani, Lamiae
Emecheta, Buchi
Emezi, Akwaeke
Fagunwa, Daniel Olorunfemi
Fálétí, Adébáyò
Farah, Nuruddin
Faye, Gaël
Fiawoo, Ferdinand Kwasi
Frusoni, Sérgio
George, Raymond de'Souza
Goam, L. K. H.
Golakai, Hawa Jande
Gordimer, Nadine
Gurnah, Abdulrazak
Haile, Reesom
Hailu, Gebreyesus
Head, Bessie
Himmich, Bensalem
Honwana, Luís Bernardo
Hussain, Taha
Inongo-vi-Makomé
Itondo, Martin
Kagame, Alexis
Kamitondo, E. N.
Kane, Cheikh Hamidou
Kano, Aminu
Karodia, Farida
Kawere, Edward A. N.
Kezilahabi, Euphrase
Kiba-Mwenyu
Kitereza, Aniceti
Kourouma, Ahmadou
Kunene, Mazisi
Kupona, Mwana
Kweku-Woode, Lawrence
Laye, Camara
Linje, Ned. B.
Lopes, Baltasar
Lubambula, Y. B.
Luvindao, Esperance
Mabanckou, Alain
Mahfuz, Naguib
Mammeri, Mouloud
Mapanje, Jack
Marechera, Dambudzo
Masondo, Meshack

Matlwa, Kopano
Matsepe, Oliver K.
Maumela, Titus N.
Mbeba, Alfred David
Mbougar Sarr, Mohamed
Mensah, Arthur Kolora
Meyer, Deon
Miano, Léonora
Mlama, Penina Muhando
Mokeddem, Malika
Mongo, Beti
Mostaganemi, Ahlam
Mpashi, Stephen A.
Mphahlele, Es'kia
Mudimbe, V. Y.
Mugo, Micere Githae
Muinga, L. M.
Mulonda, Kwalombota
Mungoshi, Charles
Munonye, John
Musapu, Joseph
Mushashu, Kopano
Mutswairo, Solomon
Mwangi, Meja
Mwanza Mujila, Fiston
Ndondo, Lassie
Ndongo-Bidyogo, Donato
Neto, Agostinho
Ngal, Georges
Ngotho, Thomas M.
Ngugi wa Thiong'o
Nicol, Mike
Njau, Rebeka
Njemba Medou, Jean-Louis
Nketia, J. H. Kwabena
Nkomba, Lester L.
Nkosi, Lewis
Nkou-Ntoula, Jaspe-Saphir (Papa Mfumu Eto)
Nsanzubuhoro, Victoria
Nsib, Onesimos
Nsué, María
Ntsime, Joseph M.
Nwana, Pita
Nwapa, Flora
Odoi, Nicholas Akrong
Ogot, Grace
Okigbo, Christopher
Okri, Ben
Ondjaki
Orford, Margie
Ouologuem, Yambo
Owuor, Yvonne Adhiambo
Oyono, Ferdinand
p'Bitek, Okot

Paton, Alan
Pepetela
Peters, Lenrie
Phiri, Desmond Dudwa
Plaatje, Sol T.
Putuma, Koleka
Rampolokeng, Lesego
Robert, Shaaban
Saadawi, Nawal el
Saïd, Amina
Sakubita, M. M.
Saleh, Tayyeb
Saro-Wiwa, Ken
Sassine, Williams
Sebbar, Leïla
Sembène, Ousmane
Sempele, Lorna
Sene Mongaba, Bienvenu
Senghor, Léopold Sédar
Shatwan, Najwa bin
Shoneyin, Lola
Slimani, Leïla
Socé, Ousmane
Sony Lab'Ou Tansi
Soyinka, Wole
Sumbane, Natala
Taban Lo Liyong
Tadjo, Veronique
Taïa, Abdellah
Taylor-Pearce, Esther
Tchicaya U Tam'si
Tlali, Miriam
Tlali, Miriam
Tutuola, Amos
Vassanji, M. G.
Vera, Yvonne
Vieira, José Luandino
Waberi, Abdourahman
Wainaina, Binyavanga
Wali, Obi
Wanner, Zukiswa
Xitu, Uanhenga
Xukri, Mohamed
Yacine, Kateb
Zayyat, Latifa
Zenia, Salem

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d'Estudi | de Llengües Amenaçades

Menjar
Els autors sovint fan referència al menjar, especialment a productes propis de l'Àfrica. Pots seguir el fil conductor de l'exposició a través d'aquests productes amb el recorregut que et proposem a través d'aquest codi QR.

Països
Vols posar a prova la teva familiaritat amb els escriptors africans? Et proposem un joc en què podràs relacionar autors i països a través d'aquest codi QR.

Llengües
Vols posar a prova la teva familiaritat amb els escriptors africans i les llengües en què escriuen? Et proposem un joc on podràs relacionar autors i llengües a través d'aquest codi QR.

Fragment
Hem seleccionat un fragment de l'obra de cada autor de l'exposició. Et convidem a triar el que t'agradi més per poder crear un podi final amb els fragments més votats. Podràs accedir als textos i votar a través d'aquest codi QR.

Recorregut
Tens ganes de descobrir coses de l'exposició *Escriptors africans*? Amb aquest codi accediràs al nostre joc per poder fer un recorregut diferent. Deu preguntes de dificultat creixent i, si guanyes, t'espera una sorpresa final. Podràs accedir al joc a través d'aquest codi QR.

ESCRIPTORS AFRICANS

GELA | Grup d'Estudi | de Llengües Amenaçades

Els escriptors que figuren en aquesta exposició són el resultat d'una tria de persones diferents, persones que tenen en comú l'interès per la literatura creada per africans. Hi trobareu a faltar algú, n'estem segurs, però que no hi sigui no vol dir que l'haguem exclòs. En aquesta llista trobareu tots els autors que, d'una manera o d'una altra, formen part del projecte. Vosaltres hi podeu afegir els que vulgueu en l'espai que hem creat a la nostra web (www.gela.cat), al qual també podeu accedir a través d'aquest codi QR.